

MALEČOV

(Malschen) - 515 - 520 m n. m. - Zemědělská rádková ves - pův. asi Malachův, Malešův (Malešův) dvůr, spekuluje toponomastik PhDr. Antonín Profous (*2. 1. 1878 Libanice u Chrudimi - †27. 3. 1953 Praha).

Zahrada a 6 usedlostí zmiňuje listina kn. (1055 - 61) Spytihněva II. (*1031? Olomouc [Olmütze, Olomuniec] - †28. 1. 1061? Hradec n. Moravíci). Za papeže (3. 8. 1057 - 29. 3. 1058) Štěpána IX. (Fridrich Lotrinský †29. 3. 1058 Florencie),

zřízením litoměřické kapituly (1057) při svatoštěpánském kostele kolegiátu daroval 2 vinice s vinaři a 14 vsí s poddanými: **Křešice** (Křeschitz, Krzeschitz; 1057 Křesici, Cressicci), **Brnná (Brňany? - Brnian)**, **Popovo** (1057 Popouo), **Zásada** (Sasada; 1057 Zassadee), **Třebešice** (Trěběšici, 1056 Trebesici), **Týnec** (Týnce; **Starý Týn - Althain**), **Horní Repčice** (Ober Repsch, Rěpčici, 1057 Repcisci), **Malečov** (Malsiev, 1057 Malsow, Malseu), **Březi** (Presei, Presey, Březa, 1057 Breza), **Ptačice** (Ptačici, **Ptačí? - Vogelgesang**, 1057 Ptacisci), **Liběšice** (Liebeschitz), **Chouč** (Kautz, Chouče, Chúč, Kouč, 1057 Hvcsci), **Bohušovice** (Bauschowitz, Bůšoviči, 1057 Bvsouici), **Chotěšov** (Chotieschrau) a výnosy z cel suchozemské i vodní cesty. Figuruje i ve falzu dokumentu (1088) **Královské kolegiátní kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě** ustavené (1070) kníž. (28. 1. 1061 - ? 4. 1085) Vratislavem II. (*1032/35 - †14. 1. 1092), posléze i českým králem z Přemyslovců (Vratislav I.); i jiných vyšehradských analech (1197 Maleosow). Po r. 1366 (Maleosow) získali Vartenberkové a s **Velkým** (Gross Priesen) i **Malým Březnem** (Klein Priesen), Březím, **Budovem** (Budowe), **Valtířovem** (Waltirsche) aj. přičlenili k novému hradu **Varta** (Warta). Poslední ze 4 synů budýšínského hejtmána (1374) u **Horní Lužici** (Hornja Lužica, Oberlausitz), Beneš z Dubé (†po 1405), Beneš silný (†1407), co držel panskou jednotou (1399), deklaroval 17. 3. 1397, že po otci pánovi **Vartu**, **poplužní dvůr pod hradem**, v **Březnici ves celou**, v **Březnici ves celou**, v **Vitíně ves celou**, v **Vitíně ves celou**, v **Ostrově** (někde u V. Března) **vše, co tam drží, ve Velechově ves celou, Sulectice ves celou, Březi, Malečov, Budov, Valtířov, Vitov a Přerov vesnice celé s příslušenstvím**. Kol. r. 1401 Vartu vlastnil patrně vnuk Beneš silného, Jan z Vartenberka, leč 9. 4. 1402 převdel Markétě - manželce purkrabího na Lokti (1383 - 97), Zdimíra ze Sedlice (1421 *prvé písař berničí*) - věno 50 kop českých grošů (zapsané na statku Hořálka ze Pšovka) na svůj majetek **ve Velkém Březně na poplužním dvoře s příslušenstvím a celé vsi, v Malém Březně a Vitově na celých vesnicích a mlýnu a na vsích Březi a Malečov**. Syn Karla IV., Václav IV. (*26. 2. 1361 Norimberk - †16. 8. 1419 Nový hrad u Kunratic [Wenzelsburg]), ves s **Kojeticemi** (Kojeditz) ad. zastavil (1410) Hašku z Robeč (**Robitsch, Hrobitsch**). Rejstřík zemské berně přisuzuje **Gut Schwaden** (1544) Hanuš (**Hans von Salhausen**) († 1576), ten potvrdil (1545) dluh 400 kop míšeňských Friedricha z Lutic na **Markvarticích** (Markersdorf). Uvázal se **u Malečova a Tašov vesnice celé a dvory kmeci s platem** aj., dokud se nevyrovná (12 kop ročně). Od r. 1548 koutem disponoval Jiří Rudolf ze Salhausena na Svádově (†1577). Za odhadu (1557) jmení českých stavů zdanil 2.500 kop grošů (a na poddaných 1.530). **Státek a ves Svádov v vesnicemi Kojetice, Budov, Březi, Valtířov** ad. mu patřil do smrti, pak ml. bratru Jindřichu Abrahamu na V. Březně, jehož synové se podělili (1568). Mladší Kryštof (*1547 - †1581 Drážďany) dostal peníze a Březi s Malečovem (Malicovoz), zformoval malý statek, kde přiznal (1580) choti Marii z Wiessbachu věno 1.000 kop č. grošů (zeměf. v 34ti), starší Jindřich Abraham **Svádov** (**Schwaden**), Březi, Malečov, Budov i Kojetice zpeněžil (1591) za 17.000 kop míšeňských u strýce Friedricha z benešovské větve, jenž po finální splátce (1593) na Svádově zapsal (1594) manželce Elišce z Bocku 1.000 kop č. grošů věna (viz Kojetice). Spleťtý vývoj detailně vystihuje PhDr. Jiří Ullovec - **Hradý, zámky a tvrze na Ústecku - Ústecká vlastivěda - sv. III.** (Měst. Ústí n. L. 2002). R. 1631 vtrhl na Svádovsko se svými a saskými válečníky švédský král Gustav II. Adolf (*19. 12. 1594 - †16. 11. 1632). Salhausenský kronikář píše: **Obrátili celý svádovský statek v trosky, uloupili koně, skot, ovce a jiný dobytek, vyplundrovali stodoly i vinné sklepy a odvlékli s sebou i všechen jiný majetek**. Obyvatelé se z lesů utírali, až se vojsko jalo plenic Ústí. Švédové ale přitáhli znovu (1634), se zemí srovnali svádovský zámek, stodoly, sýpky, stáje, chlévy a popelem lehy i Kojetice, Budov, Malečov a Březi. Největší grunt (č. 1) vlastnila (1641) rodina Stolle. Berní rula (1654) eviduje 12 stavení (2 neobydlená) - 6 sedláků a 6 chalupníků - počet vzrostl (1650 - 1750) na 18 (po požáru některá přestavěna jinde), v příštím století přibyla pouhá 3. Kartograf J. K. Müller uplatňuje zemi **Malschen** (1720). Poč. 19. stol. povstaly doly kytající kvalitní uhlí - viz **Fráz** (**Frasch, Wrasche, Wrusche**), **Jankův mlýn** (**Janken Mühle**), **Horní Zálezl** (**Salesel**) či **Komárov** (**Mückenhubel**). V **Das Königreich Böhmen** (Praha 1833) uvádí J. G. Sommer, v kap. III. **G u t S c h w a d e n** (str. 355), par. 6: **M a l s c h e n** (Malssow), ves vysoko v horách (2½ h SZ od Ploskovic) s 204 lidmi a 32 domy přifařeny k **P r o b o š t o u** (str. 357). II. Františkov mapování (1836 - 52) registruje osadu (v Březí) s větrným mlýnem (**Malschen mit 1 Wind M.**), 32 domy a stájí, s kapacitou pro 40 kvartýrníků a 1 koně (1847/8), ve svádovské správě (**G u t s c h w a d e n**). **Popis Království Českého...** (J. G. Kalve, 1848, Praha) F. Palackého předkládá v kap. 52. **Ploskovic, panství, a Svádov statek. Majitel: Leopold II. welewoda Toskanský. Obyv. něm. ...30. Malečov, Malešov - Maleschen - dom. 32, obyv. 196.** (s. 72). V **Cisářských otiscích** z r. 1843 (**Lith. v. Beck u. Krippel** 1847) figuruje Malschen in Böhmen - Leitmeritzer Kreis - Bezirk Ploschkowitz (1845: 75,81 ha rolí + 21,79 s ovocnými stromy; 21,21 ha luk + 1,19 s ov. stromy a 0,26 užitkovým dřívím; 0,07 ha zeleninových + 2,44 ov. zahrad a 1,02 chmelnic; 15,43 ha pastvin + 1,29 s ov. stromy a 4,18 už. dřívím; 3,9 ha listnatých + 69,01 jehličnatých vysokokm. lesů [**Kronwald, Dammusch**]) a 4,38 křovin; 0,46 ha holých skal či 4,58 ha silnic a cest). Na **Malečovské výštině** (**Wind Berg, Malschner Höhe**) (547,9 m) stával (1833 - 79) větrný mlýn. Se vznikem okresních hejtmanství (1850) připadl Malečov ústeckému okresu, paralelní český název oficiálně platil od r. 1854.

● Pohled od jihozápadu (kol. r. 1930).

● Návěsní obdélná barokní kaple Panny Marie z 18. stol., bez oken, se sedlovou střechou, vchod ukončen segmentově; později přestavěna na hasičskou zbrojnicu (zbořena v 50. l. 20. stol.) - **Obrazová rukověť obcí a církevních staveb v okrese Ústí n. L.** - Jiří Souček (*8. 7. 1948 Brno) - Albis International, 1999.

● Válcová výklenková kaple (2002 před opravou) s půlkruhovým závěrem (560 m), u lesa (JZ) pod **Širokým vrchem** (**Grosse Breiter Berg**) (658,8 m) ji vzpomínkou na bleskem stříženou ceteru Eriku zřídil (1937 - 38) prof. realky (**Deutschen Staats-Realschule**) v Ústí, Dr. Roland Freymond (1938 *přinesl pod vlastním nebezpečím do obecního úřadu první vlajku s hákovým křížem a daroval jí obci*). Zdevastovaná (1945 - 89) je zčásti podporou rodáků obnovena (prázdna) - nové krovky provizorně kryty lepenkou, bez oken (mrříže) a dveří, omítka poškozena, předšínka před vchodem odstraněna, katastr vlastníka neuvádí, parcela (č. 391) patří Lesům České republiky. Ještě r. 1936 se v lese nad Malečovem nacházel dřevěný křucifix. (znicenekostely.cz)

Bádal tu syn obrozeneckého básníka, akademik Ladislav Josef Čelakovský (*29. 11. 1834 Praha - †24. 11. 1902 Praha) a výsledky průzkumu (1890) předložil v pátek 9. 1. 1891 v **Seznamu předsádek konaných ve schůzkách třídy matematicko-přírodovědecké** (12 tabulek a 10 dřevorytů) ve **Věstníku Královské české společnosti nauk**, tiskem dra Eduarda Grégra (Gröger, *4. 3. 1827 Štýr [Steyr] - †1. 4. 1907 Lštění) a v komisi knihkupece Františka Rivnáče (*1. 9. 1807 Praha - †25. 6. 1888 Praha). Shledal tužebník jilmový (Filipendula ulmaria), růži drsnolistou - Jundzillovu (Rosa trachyphylla), sivou (Rosa glauca), na kraji lesa u cesty na **Vysoký Ostrý** (**Hohe Westrey, H. Wostray**,

MĚSTA, OBCE A OSADY... od A do Ž
NA ÚSTECKU

H. *Wostrei, Wostrey Berg* plstnatou (Rosa tomentosa), mezi **Tašovem** (*Taschow*) a Malečovem ostružinník plstnatý (*Rubus tomentosus*) atd. Během 2. ústeckého pobytu (1897 - 98) trávil 5 týdnů v **Brně** (*Birnai*) učitel, podvodník, trestanec a redaktor Karl Friedrich May (*25. 2. 1842 Ernstthal - †30. 3. 1912 Radebeul) - pokoj v 1. patře penzionu Srdíčko s výhledem na Labe měl prý rezervován od středy 26. 10. 1897. Zpoldil zde román *Vánoce* (*Weihnacht*), vydalo (1897) freiburgské nakladatelství Friedricha Ernsta Fehsenfelda jako 24. svazek autorových spisů. Čerpal v úchvatných scénériích: **Průčelská rokle** (*Prütschelta*), pověstmi opíedené **Trpasličí kameny** (*Quarklöcher, Quarksteine*), *Yvoský Ostrý* aj. Ústecký národně-socialistický učitelský spolek (*Nationalsozialistische Lehrerbund*) tu pořádal (1938) školící tábory, od úterý 10. do pátku 14. 5. pro vychovatele a od úterý 17. do pátku 20. 5. pro vychovatelky: Na *Windmühlenbergu* se konala *porada českých důstojníků a německí rolníci byli vykázáni z pole*. Z vrchu ale dále zaznívaly písně hnutí, které z celého srdce zpívalo mladé učitelstvo ve školícím táboře SDP - Příspěvek starosty Josefa Sedlaka k příchodu vojsk Třetí říše - *Jahrbuch für Stadt- und Landkreis Aussig 1940* (Letopis městského a zemského okresu Ústí 1940), zpracoval F. J. Umlauf, vydavatel: Robert Kraus. Spolek *Heimatfreunde Aussig* a časopis krajanů *Aussiger Bote* (Ústecký posej) z Mnichova upozorňují, že odtud pocházejí: Anna Elisabeth Richter (*1770/71 Malečov 15), Lidwina, roz. Kreibich a Walter Stolle (Sternberg), švec Anton Schindler (*2. 6. 1824 Malečov), řezník Erhard Schneider (*5. 8. 1884 Malečov 22 - †? 12. 1945 internační tábor Všebořice [*Schöbrütz*]), rolník Wenzel Macha (*1877 - †14. 10. 1959 Einöde), učitel Státní reálné školy Josef Steiner (*1893 - †5. 8. 1970 Steinheim), Zita Triska, roz. Hlava (*1917 - †7. 6. 2007 Esslingen), Josef Macha (*1922 - †2. 1. 2006 Steinhörsing), Martl Viedts, roz. Richter (*1931 - †25. 9. 2004 Heenroth), Helmut Mildner (*1936 - †12. 1. 2009 Zierow), Lydia Zak, roz. Mann (*20. 6. 1939 - Würzburg); z č. 1. Martha, roz. Plaschke (*1897 - †17. 5. 1971 Götzenhain) a Josef Stolle (*1895 - †8. 2. 1977 Götzenhain), Ilse Göra, roz. Stolle (*27. 1. 1923 Malečov 1 - †25. 10. 2013 Dreieich-Götzenhain), Martha Lill, roz. Stolle (*1926 Malečov 1 - †27. 6. 2007 Dreieich-Götzenhain); č. 8 selka Hermine Babinsky (*1888 - †1. 2. 1966 Weinbölla); č. 9 Franz Kühnel (*1893 - †5. 8. 1970 Mnichov); č. 10 Ottilie, roz. Stolle a Wenzel Heischel (Bad Kleinen); č. 11 muzikant a loděnický tesař Josef Hortig (*1873 - †21. 2. 1955 Osterfeld); č. 15 Hedwig Fieber, roz. Winter (†? 4. 1950); č. 18 Therese, roz. Krombholz (*1874 - †17. 7. 1951 Torgelow) a Vinzenz Mann (*1871 - †17. 8. 1955 Basbeck), Elsa Brauner, roz. Sommer (*1925 - †14. 12. 2010 Ilseburg); č. 30 starosta Eduard Püschke (*1886 - †27. 3. 1974 Waltrop); č. 32 Willi Stolle (*1895 - †? 6. 1950 Torgau) ad. Správu zastával obecní úřad s archívem (1860 - 1945) - seznam majitelů domů (1860 - 1938), zápisy ze schůzí rady a zastupitelstva (1915 - 44), index příslušníků obce (1915 - 45), kronika (1919 - 41) obecné školy (1907 - 45), pamětní kniha obce (1936); posléze (1945 - 90/1) Místní národní výbor (1949 - 52 Akční výbor Národní fronty) - zápisy ze schůzí rady a pléna (1958 - 60, 1962 - 63); v 1. 1946 - 47 fungoval sportovní klub, jednotné zemědělské družstvo (1949 - 65), pak státní statek (1966), vesnická organizace Komunistické strany Československa (1960 - 80), jednoty Československého svazu požární ochrany (1964 - 79), Sokola (1966 - 71), Socialistický svaz mládeže (1975 - 82); myslivčeské sdružení (1962 - 87) *Labské stráně, Mufflon* (nástupnické honební společenstvo pořádká soutěž *Zlatý muflon*); č. R. 1945 bylo připojeno **Němci** (*Nemtschen*). Vládním dekretem (z úterý 18. 1. 1949) přešlo v úterý 1. 2. 1949 z litoměřického do ústeckého okresu **Pohoří** (*Pohorz*), **Proboštov** (*Proboscht*), **Radejčín** (*Radzein*), **Sulčice** (*Sulldöitz*), **Tašov** a **Zálezly**. Poté k Malečovu přibýlo **Pohoří** (1957) a (1960) **Břeží** (kam od 1950 náležel Budov, od 1960 osadou Svádova). Integrace (1980) pak pohltila **Břeží**, **Pohoří**, **Čerenišťe** (*Tschersing*), **H. Zálezly**, **Proboštov**, **Rýdeč** (*Ritschen*) a **Tašov** (1990 se separoval). Mimo zděných statků se dochovala lidová architektura - usedlosti z pol. 19. stol. s hrázdnými patry a bedněnými štíty (č. 5 a 8 s roubeným přízemím, č. 30 s roubeným patrem a pavlačí nad zděným přízemím, č. 8 a 30 jsou statek chráněné památky). Nepravdivá náves je z většiny zatravněná, roste tu několik starých lip. Dobrovolný svazek obcí operující z velkobřeženské radnice byl pro rozmach ekonomiky, tradic ap. v úterý 16. 8. 2005 konstituován jako Mikroregion Velkobřežensko o 6ti subjektech: **Homole u Panny** (*Hummel*), Malečov, M. Břežno, Tašov, V. Břežno a **Zubrnice** (*Saubernitz*).

Malečov, M a l e š o v (*Malschen*), ves v Čechách, hejtm., okr. a ps. Ústí n. Lab., fara Proboštov; 34 d., 197 ob. n. (1890). - *Ottáv slovník naučný*. *Illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. Sesináctý díl. Lih - Media*. - 1900. Vydavatel a nakladatel J. Otto v Praze.

Tato malá obec leží 520 m n. m. Prvně je jmenována v listinách r. 1057 jako Malešov. Malešov dvůr byl označován ve staré češtině Malešov. Osada potom patřila vyšehradské kapitule, později byla připojena ke zboží svádovskému. Přírůstek domů za celá staletí je nepatrný. Nad vsí jsou zbytky zděva bývalého větrného mlýna, osada je otevřena západním i severním větrům. Dochovalo se mnoho pomníků názvů původních, českých (Důlek [*Dilke*], Plochy [*Blochzen*], Holý [*Galley*], Skála [*Skale*], Skály, Podskali, Kopicce [*Kopitzl*], Poustka [*Pauske*], Vyháňka [*Pyhanke*]). Za vsi na sever je vyhlídka Malečovská hora (537 m). Pokračuje snižujícím hrbetem na sever kolem Břeží na Čerenišťe, Vartu a končí Šibenici nad Olešnicí. Celý hrbet obtékají dva potoky, které vycházejí z Malečova: na západě potok Čerenišťe, na východě potok Suchý. Zamíříme k jihozápadu lesem vzhůru na plochý vrchol Velkého Širanu (Vysoký Široký, 664 m, čedič) a jižněji položený Bixův háj (654 m), oba s velkou vyhlídkou. Od velké mniškové pohromy v letech dvacátých jsou jejich vrcholy holé, bez lesa. Vlhké louky se na jáře políjí zlatou žltí velkých koulí upolínů. I když je ho tu velké množství, patří mezi chráněné rostliny. Na níže položených a lehkou přístupností loukách ho už nesvědmitoí výletníci téměř vyplnili. - František Pinc (*3. 4. 1901 - †26. 10. 1982) - *Vjlety Severočeským krajem* - Severočeské krajské nakladatelství (Liberec [*Reichenberg*], 1961).

- Dvě z hlavních pětín zn. ústeckými horskými spolký (*Wegebezeichnungen Aufstiger Gebirgsvereinesn*) - modrožlutá: **Sezubín** (*Sebusien*) - V. Břežno, zelenožlutá: **Sedlo** (*Sedl*) - **Jeleč** (*Geltschhäuser*) a velenško (*Výlin, Wýlin, Wýlyn*) - litoměřická dálková pravobřežní labská horská stezka (zelená vlnovka) - *Wehlen-Leitmeritz (Höhenweg rechtes Elbufer)* • **Malý Ostrý** (*Kl. Wostrei*) (571,1 m), poustevna (*Einsiedel*), *Trpasličí kameny* (*Quarklöcher*) (670,9 m), hostinec (553,93 m) *Fichtelschänke* (u smrku) nad Pohořím, **Kukla** (*Tambusch, Guggelberg*) (673,9 m), **Malečovská výšina** (*Wind Bg.*) (547,9 m), **Homole** (Mešný - *Maschnei B.*) (479,9 m) • v Malečově pramení 2 potoky, na západě **Olešnický** - též **Černý** (*Cernišťe* [*Tschersmischken Bach, Czernischkerbach*]), na východě **Suchý** (*Sucheybach, Lochbach*). - *Wanderkarte fürs Elbetal und des angrenzenden Gebietes vom Mittel- und Erzgebirge*. 5. verbesserte Auflage - Entwurf von Carl Kroitzsch, Aussig (Turistická mapa údolí Labe a přilehlého Středo- i Krušnohoří - 5. korigované vydání - návrh Carl Kroitzsch, Ústí).

